

KREŠTĀN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDEĽU NA 16 STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok — — — — 2 zl. — kr.
 Na pol roka — — — — 1 „ — „
 Na štvrt roka — — — — „ 60 „
 Jednotlivé číslo 4 kr.

Majitelia a vydavatelja :

MIKULÁŠ LEPSÉNYI
 a
GERHARD NÉMETH.

*Redakcia a vydavateľstvo : V Budapešti
 VIII. ker., Práter-úlica 44.*

sem sa majú posielat predplatky, jako i dopisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedneho 5 stĺpcového malého riadku je 10 kr. Rukopisy sa naspák nedávajú.

Príklad detí.

Jednatel na zbožie.

Makých vtákov dobre pozná hospodárske obecnstvo kresťanské, a predsa sa ich nevaruje tak, ako by sa svedčilo.

Malí gazdovia v Maďarorságn vystavení sú figlom všelijakých ľudí a prostredníkov kuptva. Už remeselník je lepšie na tom; remeselník nepotrebuje prostredníkov. Ku pr. mäsiar tomu predá, kto sám chce jesť, obuvník takým predá svoj tovar, kto sám potrebuje obuv; krajčír takým šije, ktorí si objednávajú uňho rúcho, atď.

Len malí gazda je vystavený figliarskemu prostredníctvu, ktorý ani kravu, ani zbožie, ani ovocie nepredáva takým, ktorí by ho sami potrebovali, čili traviteľom; medzi traviteľom a gazdom je prostredník jednatel, ktorý z oboch má osoh.

Veľmi neprajní sú pre ľud jednatelia na zbožie.

Pre gazdu najhorším je čas medzi jarom a žatvou.

Jarná práca a roboty peniaze žiadajú; ba počiatkom žatvy a v samej žatve ešte viac potrebujú sa peniaze. V tejto dobe vyzdvihujú gazdovia tie najneprajnejšie požičky.

No kedysi to ináč bolo, jako dnes. Daň nebola tak veľká, úroda lepší odbyt mala; a tak hospodár nebol prinútený hneď počiatkom žatvy predať úrodu za facku.

Predal zbožie v jaseňi za slušnú a spravodlivú cenu, a nielen zbožie, lež aj peňazi mu zostalo k jari. Jarné a žatevné roboty neprinútily gazdu, aby dlžoby robil, aby zbožie za včasu a lacno predal.

Lenže hospodárska a daňová politika liberálov postarala o to, aby roľník zvlášte na jar potreboval pomoc peňažnú; peniaze musí mať, tedy zaopatrí si ich aj pod tými najneprajnejšími podmienkami, ktoré zlomkrkom bývajú ímania gazdov. — Jednatel na zbožie dobre pozná okolnosti a položenie gazdov v rozličných obcach a vidiekoch. Dobře ho informujú krivonosí úžerníci; ešte ani do dediny nevkročil, už vie, čo a jakú úfnosť má u ktorého gazdu.

Keď vkročí do siene gazdu; samou čistou vľudnosťou a pritulnosťou je ten pán jednatel, akoby on bol tým najúprimnejším dobroprajníkom gazdy. Natrúbi gazdovi do hlavy, jaké utešené vyhlady majú hospodári v cudzozemsku, tedy dobre by bolo vopred predať, lebo vraj neskôr ešte menšia bude cena zbožia; a tak chce-li si gazda pomôcť, teraz nech predá

úrodu, lebo neskôr horšie obíde. Sprostý gazda sadne na lep, predá zbožie, po žatve vidí, že lepšie by bolo bývalo čakať, lebo naopak to vypálilo, nežli jako mu to ten jednatel opisal a predstavil.

Gazda tedy vopred predá zbožie; ale jako?

Jednatel na zmenku dá peniaze, ktorá je podpisom gazdy obdarená; že jednatel aj úroky zarata a v nižšej cene berie zbožie pri vystavení zmenky, jako by to po spravodlivosti malo byť, to sa samou sebou rozumie. Keď hospodár po žatve odovzdať chce zbožie, aby zničila sa tá zmenka, vtedy nepáči sa jednateľovi jakosť zbožia, následkom čoho isté % zas sa stiahnu.

Sedliak nerozumie sa dobre zmenke; neráz sa tedy t to stane, že na zmenke o veľa väčšiu summu najde pri výplate, nežli kofkú on podpísal. A veď malý gazda nemôže nič robiť proti tomu, ponevác jednatel v ruke má zmenku.

Kofkí roľníci už zle pochodili na taký spôsob? Hej samá vláda nehladela, že takýmto spôsobom v hroznej miere sa podkopáva blahobyť roľníctva a preto oslovila hospodárske spolky, aby osvietily ľud a odhalily mu nebezpečenstvo.

Drahý ľudu, v príhodnom čase ti prišiel do ruky a pod oko tento článok. Prečítaj ho a drž sa ho.

Jurko Sándorjfi,
neohrozený ľudák a priateľ gazdov.

Odhalený, ľud mamiaci, liberalismus.

Záverok.

Genius nášho národa nádejom nás naplňuje vzťahom na budúcnosť teraz, keď prach druhého tisícročia prekračujeme. Práchnivé spoločnosti starej Europy rýchlymi krokami pospiechajú k rozhodnej chvíli, tam márne už v tak veľkej miere rozšírený socialismus, kapitalismus ale veľmi sa zmohol, nižšie triedy ľudu na toľko sň nakazené, všetkých krásnych vidín zbavené, a s tak násilnými prostriedkami hrabe sa Moloch za udržaním znebezpečenej vlády, že napnutosť vždy sa zväčšuje a vypuknutie socialistickéj revolúcie vypomáha. Tato medzi pustoše-

ním prebehne cez Europu a v rúcaniny zmení nielen rozmer tyranský Molocha, lež i spoločnosť celého západu. Nájde-li tento víchor uhorskú spoločnosť v sriadenom stave, o veľa spokojnejšie mu budeme v oči hľadať, nežli hocktorý národ tejto čiastky sveta; ponevác sme mladší a menej vyvinutí, nežli hocktorý národ, ani tie galiby nevkorenia sa v nás tak hlboko, bárs dľa zdánlivého nasledovania bohužiaľ vážnymi sa zdajú byť.

Jestli ale príčiny základne skúmame, zpoza tých tmavých a chmúrnych oblakov budúcnosti predsa len vykúka svetlo nádeje. Shromažďovanie napádajúceho kapitála predsa je len menšie u nás, nežli inde. My sme roľníckym štátom, naša úrodná zem ešte vždy je vstave v blahobyte vychovať primerano nevelké obyvateľstvo. Len pestujeme pôdu zeme, a činíme-li to, väčšina nášho ľudu blaženo sa bude cítiť, báť sa bude o svoj blahobyť a preto vzdialovať sa bude od všetkých búrlivých pohybov. Ešte je málo medzinárodnosťou nakazených medzi robotníkami, a udržia-li v nich dobrosmerne spolky nábožné vidiny viery, pri náškodnom výrobku svojom v najhoršom páde povstanú proti jednotlivým triedam, ktoré ich utláčajú, a nie proti celej spoločnosti, lež celkom prirodne len v tom páde, jestli ostatné triedy spoločnosti, dorabatelia nepripoja sa k zastupiteľom im produktívneho kapitálu. A preto je to umožnené, že ten malý uhorský národ i vo víchore prevratenosti sveta môžeme obstáť — len nasledujme hlas nášho zdravého rozumu, neomylné vnuknutie uhorského srdca, nech nás neprevedú falošné heslá a zavčasu sriadme druhý krát svoju krajinu. Dal k tomu Boh toľký spôsob Uhrovi, že skoro nenie podobného na celom svete. Tak treba započat druhé tisícročie, nech zvíťazí pravda nad ložou.

Podáva: Dr. Čachtičan.

POLITICKÉ CHÝRY.

Sústredná pisáreň ľudovej strany nenachadza sa už od 3. mája tam, kde predtým bola; kto by jej chcel písať, pod týmto nápisom to musí činiť: *A néppárt országos központi irodája Bpest, VIII. Józsefkörút 35. (I. em. 2. ajtó).*

Níže s pozemkovou daňou. Predsa sa len hýbe občianstvo. Najnovšie nasledovné obce žiadajú, aby pozemková daň menšiou sa stala, bursová daň ale uvedená bola: Nemes-Apáti, O-Csárd, Baán, Várkesső, Sorki-Kápolna, Vasvár, Zala-Erdély, Bördöcze, Szárföld, Duna-Ujfalu. Slovežské obce ešte vždy spia, nechcú sa prebudit. Prečo? Snáď sme im nepísali o tej veci dost?

16 tlačových pravôt má pojednávať bpeštianska tlačová pravota behom mesiaca júni. A to preto, ponevác u nás je tlačová sloboda.

16. júna sa započnú volby krajských vyslancov v Nemecku. Doposiaľ ani slýchu ani chýru nenie o takých pripravách, aké u nás sú v obyčaji (vojsko, četníci, napájanie, kupovanie hlasov atď.) V Nemecku je každý občan voličom, ktorý je 25 rokov starý.

Bieda je v Taliansku. Hrozná daň, bieda ľudu, búrenie anarchistov: tieto okolnosti uvrhly do tak biedneho stavu, do takej ukrutnej rozhorčenosti ľudu, že on len kanón mi a flintami sa nechal utíšiť. — A hľa, na katolícke kňazstvo, na katolícku sa vála prenasledonie Talianov; občianske vrchnosti rozhánajú katolícku spolky, prenasledujú kat. kňazov, ktorých zatvárajú. Taliansko, Taliansko, Boh nenie náhlivý, ale je pamätlivý.

Košerové časopisy a kat. duchovenstvo.

To už dávno vieme, že tie časopisy, ktoré len nespomnú rabínov, česú ale kat. kňazov, košerové byť musia. Najnovšie celý rad takých novín vystúpil proti Strossmayerovi, že si vyprosil od pápeža za pomocníka biskupa (kvadjutora) Vorsáka. Celé dni vreštily tie časopisy, že je to proti ústavným právam Uhorska; a hľa naraz umlkly, lebo ktosi pošepstal im, že dôčasného kvadjutora vymenovanie jedine od pápeža závisí.

Zadakovanie nemeckého kancelára. Nemecký kancelár, knieža Hohenlohe zdržuje sa teraz v Paríži, kde denník Figaro prevrápil svet, že tento pán mieni vzdať sa úradu pre prekročilý vek a slabosť telesnú.

Volby v Srbsku. Tak sa zdá, že v srbskej skupštine len samí liberali budú sedieť, lebo bývalý kráľ Milán všemožné dovolené prosriedky použil proti radikálom.

Americko-španielska volba. V prístave Santiago de Cuba boly sa srazily španielske lode s americkými, ktoré strieľaly na mesto. Jedna americká loď zničená je, dve ale veľkú škodu utrpely a len horko-ťažko sa im podarilo ujsť. Cudzozemské noviny píšú, že nezadliho musí nastať čas pokoja. Španielsko ochotné je len pod tou podmienkou k tomu privoliť, jestli Amerika pristane na tie pomery, ktoré pred vojnu panovaly.

Rakúske pomery. Čudno to vyzerá v Rakúsku. Nemci a Česi nijako sa nemôžu sniesť. Nemci tahajú sa za Nemeckom, Česi ale tiež nechcú popustiť zo svojho práva. A. Thun, terajší to ministerpredseda nič nevyvedie so snemovňou vyslancov. On tedy prinútený bude na základe 14 §. bez s'emu spravovať krajinu. Neskôr svolá vyslancov, lenže nebudú-li poslušní jemu, zas ich domov pošle. Diví Nemci neni sú ochotní bez obštrukcie prijať rozpočet krajský ani v prvom čítaní.

Smelosť, trpezlivosť a múdrosť je teraz potrebná talianskym katolíkom, ktorých hrozne prenasledujú liberali. Lenže oduševňuje ich príklad Nemicov. V Nemecku totižto pod Bismarckom hrozne bolo prenasledované katolíctvo, tí ale vytrvali v boji proti zkazonosnému liberalismu, až konečne zvíťazili, zlost nepriateľa prelomili a teraz väčší vplyv majú na sneme, nežli všetci ostatní do hromady; a veď je tam

asi 14 politických strán. My len toľko hovoríme, že liberál a zednár nemôže byť priateľom cirkvi. Či to nezkusujeme? No a veď v Taliansku zednárski liberáli panujú; tedy nedivme sa, že sa tam resvedomité kúsky páchajú.

Krajinský snem.

Snemovňa vyslancov.

Zasadnutie 6. júna.

L'avičiaci v úplnom počte dostavili; ľudáci tak dobre; mamelukov tiež veľa tam bolo. — Štefan Rakovszky povedal, že keď Lepšényiho palicami biť, s tým obrazili hodnosť snemovne vyslancov. Pichler vraj v dome špintal na Lepšényiho, vonku zas palicou striehol naňho. Na základe 138. § prosí snemoveň, aby vydala Lepšényiho. Szlágyi povedal, že vyslanci privolili k tomu. Eötvös povedal, že on tiež súhlasí s Rakovszkým. Preto ale povedal, že hnev Pichlera a Olayho sfachetný bol; lebo veľikášov vlasti vážiť si treba. Spomenul, že denník „Alkotmány“ písal, že nabili kňaza (Hentaler neodvisliak: Škoda, že dvoch nie!). Protestuje proti tomu, že by neodvisliacka strana s mamelukami držala. Neodvisliaci nemajú v nenávisti katolíckych kňazov (Rakovszky: Však len teraz povedal Hentaler, že prečo nenabili dvoch kňazov?). Eötvös znovu opätoval, že vážiť si treba veľikášov národa. Rakovszky ale hersky odpovedal Eötvöšovi. Mocsymu nedovolili mameluci, aby sa ohlásil. Na konci zasadnutia ale interpelloval v záležitosti Lepšényiho. Lebo polícia vedela, čo bude, a predsa neprekazila útok Olayho a Pichlera. A keď sa už ten útok stal, hneď mali chytiť tých dvoch zákonodarcov i s novinkárom Dénešom. Tedy pýta sa ministra či má vedomosť o tej veci?

Zasadnutie 7. mája.

Návrh o obecnej nemocnici v Piešporke skoro bez dohady bol prijatý. Len Thaly a Major sa ohlásil. Neišlo to tak hľadko pri pojednávaní návrhu o opatrovaní nemocných. Tento zákonný návrh odporučal mameluk Štefo Crausz. Mamelucký neodvisliak zazlieval, že dľa 14. §. minister je poverený nariadeniami previesť tento návrh. Herský ľudáka Fraňo Buzáth radikálne reformy žiada v opatrovaní nemocných. Nenie to spravodlivá vec, príražku ustáť. Zákonný návrh neprijal. Komjáthy žiada, aby sa štát staral o nemocných, pone až pňážný vačok spoločnosti je až úplne vyčerpaný. Sú také vidiecky, kde na 100 tisíc ľudí len 12 lekárov padne. Zvlášte deti mrú ukrutne. Štát neplní svoju povinnosť; lieky sú náramne drahé. Židov najmenej mre; ponevác židia sú najbohatší, a tak majú si za čo lieky kupovať. Na vojsko sú peniaze na opatrovanie nemocných ale nie. Aká to suchá politika bez srdca! Darma sa vyhovára miniszter vnútra, že kto vie, kto je chudobný? Istý sedliak kúpil si po mnohých rokoch za 100 zl. dom, a ročite musel platiť 33 zl. a 17 kr. Potom aj viac príkladov uviedol. Polónyi povedal, že Komjatym pospomínané veci sú ovocie liberálneho panovania. Aj on ostro rozobral zákonný návrh; vystúpil proti štátnej príražke. Zaoberal sa i s Rakúskom. Zákonný návrh ani vo všeobecnosti neprijal.

Snemovňa veľmožov.

Zasadnutie 7. júna.

Pod predsedom Károlyim ba ón Jozef Vécsey interpelloval ministra orby, či bude k zatve dost robotníkov. Potom prešlo sa na zákonný návrh o podporovaní ne'atolíckych kňazov. Grécky biskup Jan Metianu neprijal ho. Neprijal ho ani protestant barón Dezider Prónay. No aj pán Baltik sa ohlásil, ktorý napriek našej mienke tak sa zadržal, že zákonný návrh neprijal. Po mameluckej reči ministra Wlassiča hore stal a ostro česal vládu g óf Mikuláš M Eszterházy. Vláda vraj pre neokrúchanosť svoju predostrela taky planý zákonný návrh, snemu krajinskému. To ani spomenúť by sme nemuseli, že mameluci prijali zákonný návrh.

Panslav v Jozefove.

Denník „Budapesti Hirlap“ kat. kňazmi a kat. kruhami tak veľmi podporovaný nedávno ostro napádal milosrdných v Bpešti, teraz ale zaoberá sa zas s kňazom kaplánom v Jozefove. Vidzmože ten článok doslovne:

„V VIII. okrese Bpešti v Jozefove veľká rozhorčenosť je proti jednému kaplánovi tej fary. On je totižto redaktorom Krestana, ktorý pod menom Lepšényiho vychádza, a na toľko spomína samostatné národné povolanie Slovákov a na toľko ich vzbudzuje k tomu, že ešte aj dakoľko Slovákov sa pohoršilo na tom a toho poľutovania hodné zneužívanie pri stole spomenuli, kde aj viac údov školskej stolice v Jozefove sedelo.

Rozhorčenosť všeobecná bola a uzavrelo sa, že s pozornosťou sprevádzať budú účinkovanie jeho. Chodili na jeho kázne, preložili články menovaného týždenníka a presvedčili sa, že tu nenie reč o náhodnom poklesku, lež o rozmernom panslavskom účinkovaní. Toto presvedčenie potvrdené bolo aj tou okolnosťou, že menovaný kaplán aj okrem úradnej práce veľmi sa sckádza s jozefovskými Slovákami; vzbudzuje ich, aby si založili slovenský kat. kruh a konečne milodary sbiera na jakýsi „poklonou“ menovaný cieľ bez toho, že by vrchnosť bola povolila tú sbierku; a tieto milodary, ktoré už viac sto zl. činia, v Krestane kvituje.

Rozhorčenosť zväčšuje i tá okolnosť, že tenže kaplán je aj katechetom v jozefovskej škole. Táto okolnosť v sebe k vystúpeniu prinútila verných (?) katolíkov ale i verných hazafíkov, ponevác obávať sa mohli, že menovaný kaplán čo katechet zneužívať môže svoj stav a svoje panslavistické city vnesie do školy a vleje ich do duše a do srdca mládeže.

Tá *stolovná* spoločnosť tedy poslala s mnohými podpisami list ministrom Wlassičovi, v ktorom výš spomenuté okolnosti a základné obávanie svoje mu sdeľujú i s podotknutím toho, že je toto taký pád neohodnosti (inkompatibility), ktorej v ceste stojí zákaz ministra, dľa ktorého bez ministrovho dovolenia professoria a učiteľa, tedy ani katecheti (pekná to logika! Red.) nemôžu byť redaktormi alebo spolupracovníkmi u novin, v ktorých nevlastenecké články píše atď.“

Takto píše ten denník, lenže nie zlomyseľne. Redakcia mi sdělila, že pôvodca toho článku je Fraňo *Csippék*, ktorý do konca decembra Kresťana redigoval. Veru pekných synov má v Uhorsku chuderka katolícka cirkev! Tento *Csippék*, ktorý z Brezna pochádza, po dlhé roky katolícké noviny redigoval, dnes takto píše, tých napáda osočuje, ktorí kresťanský ľud brania a zastávajú a svoju kňazskú povinnosť verne plnia.

Chudák *Csippék*. Asnád ti dá Boh ešte milosti, abys na pokanie sa dal a neredigoval maďarský časopis v liberálnom smere, a nenapádal neosočoval, pred svetom tých, ktorí sú služobníkmi Boha a zastavateľmi ľudu. Modlíme sa zaňho, snád nenie ešte neskoro. *Ktosi*.

Rozličnosť vierovyznaní, alebo ktorá viera je pravá!

Život pokolenia ľudského pozostáva zo samých pohybov nepokojov a starostí. Pozrime na pravo, na ľavo, napred, nazad, do tých najväčších sídelných miest krajín, alebo do malých osád na boku ležiacich údolí, všade jednako sa pohybuje pokolenie ľudské. Od včas rána do neskorých hodín večera nemá pokoja, hniezdi sa, trpí, pracuje, aby mohlo svoj hlad odstrániť, smäd udusiť, lebo rúchom zakryť, príbytok si vystaviť a zaopatríť, v ktorom by mohlo utiahnuť dočkať uplynutie nehodných chvíľ počasia, ktorému aby lepšie mohlo odporovať a s ním za päsť sa ťahať. Toto účinkovanie ľudského pokolenia celkom je totožné s namáhaním zvierať, s ktorým na žive udržať sa chcejú.

Lenže idme ďalej. Ľudia množia sa, a i pomrú, lež ich telo mocne je; orú, sejú, stavajú, skúmajú, cestujú, zem kopú, po suchu i po mori cestujú, do brucha zeme sa berú, aby jej poklady hore doniesli. A toto všetko len ku svojej pohodlnosti čini. S týmto účinkovaním síce prevyšuje zvieratá, ktoré sú priviazané k istým pomerom miesta, za ktorými zahynutie by musely podstúpiť; neprevyšuje ale dokonalejšie zvieratá. Ani v tom páde nie, keď učí a sa učí, pracuje a poslúcha, iných napáda, seba bráni, miluje a nenávidí; milosrdným jr, sriaďuje sa, lúči sa, ponevác toto všetko, bárs v inej podobe u zvierat tiež nachádzame.

Jako zvierence, tak i rás hmotné potreby zbud-

zujú k spolupracovaniu a k všetkej práci, viac mene radosť života a lahodenie rozkošam tela.

Ale ktože by nebol zkusil, že strach pred zahynutím, hlad a iný prirodny porab vzbudzuje svieratá k nemárnej práci, k dlhotrvajúcemu pokyju, k milovaniu alebo nenávisti.

Za rozkošením telu i zviera sa namáha, unuje, čo keď docielilo, je darobné a lenivé.

Po tejto predmluve myslíme si, že obyvateľ inej hviezdy sostúpi na zem, a skúma podstatu zvierenciev, ktoré sa tu u nás nachádzajú, skúma aj ich prírodu, vnútornosť, a jako sa táto zovnutorne zjavuje a ten by doista žiaden rozdiel nenachádzal medzi zvieratom a človekom, a by ani nepožoval človeka za taký stvor, ktorý je ozdobený s dokonalejšími a vyššími schopnosťami a vlastnosťami od zvierat. Však tie najskvelejšie paláce nie sú tak umelecké, jako kvetový príbytok jedného červíka; nevie tak útle a denglave pliesť, jako pavúk; lišaj barvitejšie rúcho má, škrovánek lubežnejšie vyspevuje stažní vtáci rýchlejšie a istejšie napredujú, práca, usilovnosť, vymýšľanie prostriedkov k vyžitiu, preletovanie s kveta na kvet u včiel je dokonalejšie, nežli u človeka, ktorý za dokonaleho sa považuje. Pozrime hockam, všade vidíme, že v zemských dočasných dokonalostach, daktoré druhy zvierenciev prevyšujú človeka. V zaokrytí pohrab života, v stavaní bydlá je neokrúchanejší človek, než i daktoré druhy zvierenciev. Ba ešte i ďalej pokročíme a tvrdiť opovažíme sa, že v mnohých ohľadoch i od samej neživej prírody veľa by sa mohol poučiť človek, a i poučiť sa: od stromu sa učí, jako ho má sadiť, od klasu a jeho zrna sietie, slovom človek je povolany, prírodu nasledovať. Za takého by pokladal obyvateľ druhej hviezdy človeka, ktorý tak schvalovaný býva.

A vskutku môže človek bársako vysoko v sebe smýšľať, je on len biedny stvor, biedne sviera, keď jeho prírodu berieme do povahy.

A predsa — bárs takým hmotnym zdá sa byť, človek vo svojom kšždodennom živote, predsa je nápadná uňho jedna vlastnosť, ktorá nenie zemská, a ani nemôže sa počítovať medzi prirodzenosti zemské. To je celkom osobitná vlastnosť, na ktorú bárs aj nepovedome, predsa pyšný musí byť, ponevác táto ho delí od ostatných stvorov, táto ho prevyšuje na ceiy svet zvierenciev, táto ho čini korunou všetkej prírody.

(Pokračovanie nasleduje)

Židia a kultúra.

(Dokončenie).

Morál talmudský protiví sa duchu sv. kresťanstva. — Našou povinnosťou je protivíť sa morálu talmuda, ktorý ako krokodil vábi nás, aby potom tým istejšie mohol nás zhltnúť a zničíť?

„Kto ale chce dnes slyšať — píše Gejza Petraševich — napomínajúce a vzbudzujúce slovo cirkve sv., kto slyší nešťastný hláhol zvrnov? Veď bláznom a besným menil sa rozum. — A do tej tmy, ktorá kryje duše jejich, svetlo nemá vchodu svojeho.“

„Jedine len nesmierne silná viera, a zvláštne milosrdenstvo Boha môže milosť svoju poskytnúť.“

Vidzme ešte akú *moc*, silu a vládu majú židia v krajine našej, ktorú Sv. Štefan bol založil.

Nieto vedy, v ktorej by židia, keď aj nie s tou učenosťou, čo kresťania, ale počtom nevynikali.

Do doktorstva, techniky sú v prvom rade zaľúbení. — Majúc peniaze, všetko podujmú, stavajú domy, paláce, mosty, cesty, kanále, lebo toto vždy s dobrým rebachom je spojené. — Doktora platíš musíš, a to dobre, lebo na to sa učil, aby mal chosť veľký. Szecheny najväčší Uhor bol jednúc povedal:

„Emancipujte židov, ale kto vás bude z moci židovstva emancipovať?“

Včuf majú všade slobodný prístup, a preto všade sa tisnú. Universita uhorská je pôvodu katolíckeho, a hľa kolko už tu židov na katedrách sedí! Právo uhorské učí 9 židov, doktorstvo (lekárstvo) 25, filozofiu 10 židov, tak že spolu na universite učí 26 židov a 17 pokrstených, tojest 43. — Bože môj, ako sa časy menia. — Kde predtým len kresťania mali prístup, včuf už i židia z čiastky, a to veľmi panujú.

V stredných školách (gymnasie, realky atď.) židia učia našu mládež, v akom duchu, to si každý z nás predstavíť môže.

Wilhelm zakázal židom v Nemecku v školách prednášať dejepis, lebo tak ho učili, ako sa im ľúbilo, odňali a pridali, aby len kresťanstvo všade a citlivo urazili. — Aj preto im nedovolil dejepis učiť, lebo vlastenectvo nerozširovali, ale miesto toho, liberalismus a socializmus, aby mládež ducha vznešenuho pozbavili, a so zásadami židovstva ich pomáľy spriatelili.

Wilhelm chce mať Nemcov a nie židov. Keby snahy jeho aj u nás nasledovali, hneď by iný vetrik smýšľania povíjal.

Možno, že časom aj my zo spánku sa prebudíme, len aby to nebolo neskoro.

Predtým zriedkaví boli spisovatelia židovskí. — Adolf Liberstein a Adolf Agai boli tak rečeno jediní, a „dnes — hovorí Pretraševich — kresťana hľadať treba.“ — Vedy, kde si treba hlavu lámať, nemilujú, to trnisko nechajú kresťanom, oni jedine časopisy opanovali, aby mali prostriedok, svoju slávu rozširovať, po krajine a von z krajiny bubnovať.

„A takýmto spôsobom oni predstavujú uhorskú krajinu, oni vyprávajú v mene *uhorského národa*, a kto by sa im mohol protivíť v samovláde jejich, v krajine uhorskej?“

Kto-že vás vyslobodí z moci židovstva? Kto-že zláme reťazce emancipácie? Hľa akí sme slabí, akí bojzliví!

„A nie je to trest Boží, keď krvácame, a nevidíme, uši máme a neslyšíme, nohy máme a nechodíme, nos máme a necítíme, krv máme, ale nehrá v žilách našich.“

Detinskí, tichí a nezdraví sme.

„Hľadáme, že tam, kde kulturu uhorskú potrebné je predstavovať, medzi spisovateľmi a novinkármí, 80% židov s farchou svojou utlačuje slabé kresťanstvo a predsa nevidíme; uši máme a to rúhanie, ktoré búrlivá a vztekla sberba židovská na sv. cirkev Krista, krajinu P. Marie a Sv. Štefana sype, ten huk víťazstva, ktorým nad duchom kresťanstva sa vypínajú, predsa neslyšíme; máme nos, a predsa nepocítujeme ten smrad, ktorý v živote spoločenstva a mravov spôsobili; máme nohy, a predsa nečiníme ani len jeden krok k pravej ceste, máme krv, a vidiac tieto hrúzy, nepobúri sa.“

„Toto je náš osud, to je náš hrub.“

„V dielni židovského smýšľania, chystajú a kujú kliniec k rakvi našej.“

Ešte pred 20 rokmi novinkárstvo nebolo v ich moci, a hľa ako pokročili, k akej vláde prišli, lebo sme ľachkomyselní a neopatrní.

Predplácame na *noviny židovské*, a to je *zkaza* naša. Noviny tieto určitý cieľ majú: napádať kresťanstvo. Niekedy chváliť budú, ale len preto, aby omámili ľachko-veriacich. Vždy niečo takého uverejňujú, v čom duch kresťanstva potupený býva. — Keby sme už raz k seba povedomiu prišli, keby sme nepriateľské, židovské noviny *nevydržovali*, veru v krátkom čase veľká premena by sa stala.

Máme schopných kresťanských novinkárov, len ich podporovať treba, predplácať na noviny kresťanské, noviny ducha liberálneho a židovského redakciám naspäť zaslať, nie dlho rozmýšľať, ale striasť sa nepriateľa tohoto, ktorý i presvedčenie, i náboženstvo, i smýšľanie naše uráža.

Nie to dobrý kresťan, ktorý noviny proti kresťanské podporuje. — Aby sme sa smýšľania židovského už raz striasli, neprijmame a nepodporujeme noviny, ktoré najsvätejšie city srdca nášeho urážajú.

Nech je to prvý pokrok, potom je už cesta k víťazstvu slobodná!

V Budapešti sú dva spolky novinkárske, ale v jednom 80 v druhom 85 je židov!

Keď pravde protivíť by sa nemohli, vtedy zamľčia víťazstvo ducha kresťanského.

V Belgicku najnovšie vyslanci katolícki zvíťazili, preto noviny židovské čušaly, aby len ľud nemal príležitosť obľúbiť si zásady katolícke.

A preto uznať musíme, že nie je to div,

keď o volakedy slávnej krajine našej, iné národy s opovržením vyprávajú, tak že v cudzozemsku hambiť sa musí, že si syn vlasti z uhorskej, chcem povedať židovskej.

Pred 10 rokmi nemal si v Uhorsku žida maliara. Včuť už 26 židovských maliarov a sochárov spočítaš, a v krátkom čase koľko ich bude, to sám Pán Boh vie!

Lekárstvo, práve ako vyšenkovanie páleného, tak rečeno monopolizujú. Len 60 percentov je židovských lekárov!

Na fiškálstvo žid tiež rád dá synka svojego vyučiť, lebo 30 percentov ich je v krajine, a koľko ich bude, keď všetci tí zo škôl vyjdu, ktorí povolanie cítia k advokácii.

Neskôr prehovorím o tom, že čo je príčina, že ľud náš židovských fiškálov peniazmi svojimi (biednymi) podporuje.

Židovských inžinierov je 40 percentov, pri stavbách podujateľov 90 percentov. a keby len s týmto spokojní boli, ale všade a všetko jedine len oni chcú zaplniť.

Jedine husári domobrane (hovvédskí) nezajú žida, a to preto, lebo žid nie je národ *ritiersky*, preto budme aj bystrým konom vlasti našej povďační, že je jeden stav, kde židia rollu hrať nemôžu.

A školy? Pane môj, a Bože môj!

Dokúď cirkev viedla školy, židia predsa nemohli tak prosperovať, ako včuť pod opaterou štátu liberálneho.

Roku 1895/96 do škôl chodilo 51,716 žiakov, z tých 11.183 bolo židov. Čo na toto poviete? Hanbime sa!

Židov je v krajine 250,000, katolíkov 10 millionov, a predsa 4 krát toľko židov hrnie sa do škôl našich, ako katolíckych.

Ponevác „Krestana“ z väčšej čiastky ľud slovenský číta, len si dobre pomyslíte na gymnasie v Nitre, Trenčíne, Žiline, Ružomberku, Prešove, a potom dobrý budete mať pochop, koľko ich je inde.

Polgárky a kupecké školy prepínené sú so židmi. Občania vo Veľkej-Bytči vedia dobre, koľko tam židov, v tej chýrnej polgárke.

Minister Trefort, ako mohol, tak robil, a židom nedal veľký prístup do university, — Albin Čáky, a nevieme prečo, zamiloval si židov, a od tej doby všetko sa im darí, lebo minister Wlašič nasleduje šlapaje predchodcu svojego.

Roku 1866—68 na universite uhorskej bolo z 1885 žiakov 335 židov, roku 1894—95 zo 4006 už 1255, tojest 30.58 percentov.

Čo bude s nami? Izrael ožije, a my budeme ako ammoniti, madianili, filistinskí, ktorých novomôdni Dávidovia, Šamšoni a Gedeoni *prať*

budú, a to poriadne, lebo Talmud pardona nezná!

A my ešte spíme! Sladko, ticho spíme!

Žid ti nebude ani za celý svet roľníkom a priemyselníkom (skrovným). — Nebude ti role obrábať, len skupovať, a majetky obrába krestan v potu tvári, a pri gšefie nechce mať len poriadne vyžitie, ale *choseň*, a to veľký, lebo aj na kommodilu aj na nádheru mnoho dá, a rád sa na koči rozvalený vozí.

Slávilí sme 1000 ročnú pamiatku založenia krajiny uhorskej, a hľa židia kričali a revali všestranne, že oni boli tí, ktorí ľud divý uhorský ku kulture priviedli. — Čo všetko sa na svete stáva!

Obrezaní professori na katedrách hlásajú, že keby nie kríž, keby nie krestanstvo, Uhorsko ďalšie pokroky by bolo činilo v kulture!

O kde si sv. Štefane, ktorý si sa krížom sv. koril, o kde si Jáne Huňady, ktorý si s krížom sv. Turkov vyháňal, aby ste aj týchto novomôdných Turkov a nepriateľov krestanstva s hranic našich odohnali.

„A krajina naša čomu má byť povďačná, že sa nepominula?“ pýta sa a odpovedá Petrašovich takto: „Nie krížom? Tisíc ročné bytie, zákonný ústav, kultura na čom majú svoj základ? Nie je základom koruna sv. Štefana kráľa? Mohli Uhorsko podmaniť s mečom, ale krajinu bez sv. Štefana kráľa a bez sv. kríža nikdy by predkovia naši neboli mohli udržať!“

Ako Konštantin cisár rímsky so sv. krížom zvíťazil nad pohanmi (In hoc signo vinces, v tomto znaku zvíťaziš), tak aj znovu kríž sv. zvíťazí nad Talmudom, a nad nepriateľmi krestanstva.

V kríži svätom naša budúcnosť!

Preto aj horespomenutý spisovateľ potešuje nás takto:

„Kultura pohanská a talmudská je pomínutelná, ako jej tvorec: človek.

Kultura krestanská je večná, ako jej zakladateľ: Pán Boh!

Večná je, lebo skala (sv. Peter slová Spasiteľa: „Petre, ty si skala“ atď.) je jej základ, prameň jej je srdco, sbroj viera, sila rozum, posledný jej cieľ ale sám Boh!

A preto darmo udierajú na jej brány talmud a pohanstvo. — My včuť, to sa tajiť nedá, sklesneme, a pre hriechy naše zastichne nás víchor trestu (Božieho), duch talmuda a pohanstva: ale po ňom, ako po letnej búrke, tým čistejšie bude povetrie.

A duša naša má príčinu, sa radovať a tešiť, že v čase očiscovania a ospravedlnenia na zem zostupila!“

Predmiersky.

BESIEDNICA
Pri bratovom hrobe.

Môj milý braček odobral si sa,
 Odobral už s tohto údolia
 Padá na hrob tvoj, na kvietky rosa,
 Prekvitá tam čistá lalia!
 Telo tvoje už tam v zemi práchnie;
 Duša v nebi ozdobená krásne!

O detinskej kvietok nevinnosti,
 Ktorý si bol nádej rodičom;
 Opadali lupne bujarosti,
 Smrť svojim zráňala ich mečom!
 Červičky zhrýzly tvoje koreničky;
 V povetří lieta píl jako ľienky!

Rodičov, bratov, sestru nenechaj
 O samote na tejto zemi:
 Duch tvoj v našom raz domku prebývaj,
 A zas v krásnom tam hore nebi!
 Lebo naša k tebe láska horí —
 Žiaľ za tebou moje srdce morí!

Nie! drahá matko, otec a sestra! . . .
 Nermúťme sa na ť jeho zratou —
 By viedla naša do neba cesta,
 To prosí on pred jasnou Tvárou! —
 Pros za nás Pána syn, bratku milý,
 By nám On hriešnym bol milostivý!!

Ján Dorník,

Roľnícká.

Roľník som ja, v potu tvári pracujem,
 Čo mozolne vyrobím, zašanujem;
 Nech si kto chce, v čom chce, v svete zakladá:
 Duša moja, v práci len žije rada.
 Mati moja je tá pekná príroda,
 V nej ma teší krása, láska, svoboda;
 Kedykoľvek napadne ma nevôľa, —
 Vybehnem si k zotaveniu do poľa.
 Keď som zdravý, chválim si za to Boha:
 Nado mnou sa jasná klenie obloha,
 Vôkol zeleň voňavá mi lahodí:
 Vravte, komu nad mňa lepšie sa vodi?
 Majte si, vy hrdí, slavní meštiaci,
 Čo neznáte o potu a o práci,

Majte si vy koncerty a zábavy:
 Mňa spev vtáctva nebeského zabaví.
 Cestujte si, bohali páni, po svete,
 Nad ten náš kraj sotvy krajší najdete;
 Na všetko zabúdzam, nič ma neboli,
 Keď sa najdem na vrchu a na holi.
 Chváľte si vaše vína, nápoje, —
 U nás máme studnice, zdravia zdroje;
 Nám náš nápoj nikdy nijak neškodí:
 Bystrí chlapci sú tí z mlieka a z vody.
 Nízky náš stav, však osožný, poctivý;
 Roľník všetkých opatruje a živi.
 Svobodní sme jak v povetří vtáka let;
 Bez roľníkov nemohol by obstáť svet.
 Zem nás živi, zem sme a zem budeme,
 Po smrti sa všetci rovní najdeme:
 Vesele chcem na tej Božej zemi žiť,
 Veď po smrti pokojne v nej budem hniť.

Emanuel Filkorn.

Tí, čo milovali . . .

Dávna histórika je to, čo teraz rozpoviem. V
 letný večier som ju ukradomky počul, keď si horské
 kvety rozprávaly. V tom čase sa to stalo, keď ešte
 svätým plamom slobody oduševnene hučaly bojovné
 zvuky trúby, ktoré von vetierko zrnášal na všetky
 štyri strany sveta, tak do tmavých kútov hornatých
 krajov, ako aj v usmievavé okršleky dolňozemské a
 do svätiny rodinnej. Slobodmilovné prvky srdca ro-
 ztrhaly otrocké putá a sťa víchrica prebeh y uhorskou
 zemou, vrútiac sa tak dobre do najbiednejšej chate,
 ako do skostných kaštieľov.

Najmocnejším obyvateľom srdca bola v ten čas
 slobodomilovnosť. Muž hotový bol pre ňu zanechať
 ženu, mladík s ochotou opustil svoju milenkú. Matka
 do boja vychoľavala svoje dievky, rodič spieval ne-
 mluvňati miesto ukolébavky bojovné piesne.

Takto sa sošuškávaly horské kvietky, ktoré asnaď
 vtedy sladšie pobožkal pel kaprade a s ktorými sa
 asnaď veselšie zahrával lúč slnka.

Čo si rozprávaly kvety na ďalej, lo mi asi takto
 ostalo v pamäti. omámenej horskou vôňou.

* * *
 V krásny jarný deň, v tóni kvetúcich stromov,
 po úzkych cestičkách parku prechádza a sa mladá
 deva, menom Mária. Bola krásna úchvatne krásna. . .
 Z jej tváre, žiarivej anjelskou nehou, môhlo sa za-
 tvárať na tú najšlachetnejšiu dušu. Postava jej bola
 umeleckým výtvorom prírody, ani čo by touto tvorbou
 ponížiť chcela umelcov, privolávajúc im: Vy babráci!
 Neni dokonalejšieho umelca, ako som ja, príroda, ktorú
 moc Stvoriteľa riadi. Silou vašej vedy a vášho celého
 umenia som ja. Ja som vzor a vy len málomocní
 moji napodovatelia. Aj hľa! pristúpte, ak neveríte a
 obdivujte, aby ste uverili. Vdýchnite takúto postavu
 do vašej sochy, či vám nezakričí hranica vašej vedy:
 stoj! Pozrite túto červenú, životom kypiacu tvár a
 namalujte na vaše plátno takúto farbu, či vám štelec

neklesne, spolu aj s rukou. Veríte? Nahliadnete, že ste toho nie schopnými? To vie len príroda, spravovaná Všemohúcim ...

Taká bola Maria, do zbláznenia krásna! Sadla si na lavičku a vhlbila sa do čítania. Oči jej prebehly v knihe po dojímavých výjavoch. Čítala o akomsi mladíkovi a devy, ktorí sa veľmi radi mali, ale osud sa zamiešal do jich lásky, šuhaja odviezol od boku devy, mysleli, že len na krátky čas, ale nie, — lebo ho odviezol — na veky.

Tento výjav knihy spravil na jej veselú bytosť hlboký dojem a hovorila pre seba: Nie! to nie je možné. Ukrutnosť osudu nesiahla tak ďaleko, aby na veky rozlúčiť mohla dve milujúce sa srdcia. A keby predsa bolo tomu tak ...

Pri týchto slovách jej zaviaznu hlas. Prúdom jej tiekly slzy po rúžových líčkach. Veď aj ona miluje, miluje veľmi, lebo aj ľúbila.

Zatvorila knihu a oddala sa svojim myšlienkam.

Zrazu udrela sa jej o uši hudba a veselý spev. Nevedela si vysvetliť, čo to môže byť. Asnád je to hudba a hlas verbovníkov, ktorí do boja, na obranu slobody volajú.

A nemýlila sa. Boli to oni. Práve vedľa parku tiahnu po hradskej veselý, za svätú vec oduševnený pochod do mesta, aby tam pri zvukoch bojovnej trúby volali starých i mladých do služby národnej.

V celých zástupoch prichodili obyvatelia mesta pod válečný prapor a dávali čestný sľub verbujúcemu poručníkovi.

Mladá deva sedela medzitým v parku na lavičke a fantasia jej vyčarila bojište pred oči. Videla tam borit sa starších mužov, ktorí zanechali doma osirotené deti a smútiace manželky, videla padať mladých junákov, ktorí v žiali opustili svojej milienky. Maria sa zľakla, nevedela prečo. Veď aj ona miluje vlast svoju, ako ostatnie slovenské devy, predsa obsah čítanej knižky ju veľmi zronil. Ponorená v svojej myšlienke ani nezbadala, že sa k nej zpoza chrbta mladý šuhaj blíži.

Mladík sa dokradnul celkom až k nej a zostal jej stáť za chrbtom. Maria dumala ďalej a nijakým činom sa nemohla s obsahom knihy spriatelíť. Nepovedome sa jej vyklzly nahlas slová: „Nie, to nie je možné ...“

— Čo je nemožné? ... pýta sa mladík.

Maria sa v ľaku nazad obrátila a rumencom poliatou tvárou hovorí:

— Vy ste mi stáli, Karol, za chrbtom a tak ste ma postrašili. To je nie pekne od vás. Hybajte, vy ...

— No nehnevajte sa Mariška moja; ja som vás nechcel tak veľmi postrašiť. Pravda sa nehneváte?

— Nehnevám, ale po druhý raz ma tak veľmi nepoľakajte!

— Ak sa tedy nehneváte, povedzte mi, prečo ste vraveli pred chvíľou na hlas: „Nie, to nie je možné ...“

— A vy ste to počuli, Karol?

— Pravda že som počul. Veď som tu stál, celkom pri vás.

— Tak vám to poviem. Pozrite si tento obraz; čo myslíte, čo znamená?

— Myslím, čo asi môže znamenať; ja by som ale rád z vašich ústičiek počul jeho význam. Povedzte mi ho.

— Nuž viete, to znamená — hovorí naivne Maria, — že sa táto mladá deva a tento šuhajko mali veľmi radi ...

— Ako my, — pretrhol ju Karol.

— A'e nemý'te ma, lebo vám nepoviem nič a je to veľmi zaujímavé. — Tedy, ako vravím, mali sa oni veľmi radi, ale pre krutý osud musel šuhaj devu opustiť na krátky čas ...

— Ako ja — skočil jej Karol zase do reči.

— Čo to vravíte, vy sa chcete odo mňa na krátky čas odobrať? Prečo? — Asnád len nejdete do? ...

— Ba veru tiahnem do boja za slobodu. — Pravda, to ste chceli povedať.

— Ano, — hovorí Maria. — Tu ma zanecháte a odídete na krátky čas ... asnád na veky ... Nechávajte ma tu, — hovorí Maria ďalej a slzy jej vyskočily z očí — lebo ja vás nevyslovne ... Ďalej nevládala hovoriť, panenský styd jej vstúpil do tváre.

— Áno, viem, že ma milujete, aj ja vás ľúbim Mariška, milujem nekonečne, a'e musíme sa s vami rozlúčiť anjel môj pekný — vraví šuhaj a úzkostná bolesť mu zavierala perny. — Vidíte, čo by stála tá naša blaženosť, keby vlast naša stonala pod ťarchou nešťastia? Buďte mocná na duchu, Mariška moja. Aj mňou sa zveladia tie voje, ktoré za sväté idey bojujú. Dúfajte v Boha všemohúceho a proste ho, aby som sa navrátiť môhol.

Maria neodpovedala, len plakala horko, žalostive a pozerala chvíľami na šľachetné ťahy mladíka, akoby od nich očakávala slová útechy.

Mladík objal Mariu, bozkom sa dotknul jej panenských úst a tiško, s precitným bôlom jej vraví:

— Ostaňte mi vernou ... Milujte ma aj na ďalej, dlho a keďby som sa viac vrátil nemal, na veky. Keď aj tu nie, v nadzemskej vlasti sa iste sídeme, lebo milujúce sa srdcia sa vždy sídu ...

— Ostanem ti vernou! ... šoptala Maria.

— S tebou budem vždy moja drahá! — pokračoval šuhaj. — Teraz ma povinnosť odvolala od teba. Svätá povinnosť je to, ktorá ma pozbaví tvojich sladkých pohľadov, pohľadzania tvojích jemných ručiek, ktorá ma pozbaví tvojich pannenských bozkov. Srdce moje ale ťa nikdy neopustí. S tebou bude vždy, tak za bieleho dňa, ako v tmavej noci, v daždí guliek a v rybnote blískavých mečov; s tebou bude za života, — s tebou po smrti ...

— Po smrti! ... — hovorí predeseňo Maria a chvejúc pritulila sa k mladíkovi. — Zaženúc zlú predtuchu, sobsierala sa tiež na pár slov:

— Nie, to nie je možné. Ty si smelý! Pbehly v zbrani. Ty sa vrátiš.

Za chvíľu panovalo mlákvie ticho, ktoré zase Mária prerušila odriekavým zrakom hľadiac na Karola:

— Dobre, tedy choď, ak ťa svätá povinnosť volá. Ja ťa nezabudnem a prosím budem Všemohúceho, aby si sa čím skôr dostal do môjho objatia.

A objali sa bez slova, dlho, ani čo by to objatie na veky malo trvať; no čas prišiel, šuhaj musel sa poberať. Už bolo čuť z ďaleka zase hudbu, veselý spev, spievali teraz nie verbujúci, ale naverbovaní. Ešte jeden vrelý bozk a rozišli sa. Šuhaj sa naposledy obzrel, poslal jej rukou ešte pár bozkov a zmiznul. Maria stála nepohnute na tom mieste, kde sa rozlúčili, kto vie, na ako dlho ... asnád na veky.

Prešiel deň, prešli dva, prešiel týždeň, prešli mesiace, Maria nečula žiadnej zvesti o svojom milencovi, len vo sne bola s ním spolu. Vo dne sa pilno modlieva a zaň. Nádeje na jeho šťastný návrat sa nevzdávala.

Jedného večera dívala sa Maria na hradskú.

V diali badala akýsi pochod, no nevedela čo to môže byť. Slnce, kupavšie sa v purpurnej žiari zachádzalo za hory. Pochod sa blížil. Dvaja vojaci niesli na nositkách bladáho šuhaja, ktorého poslednou žiadosťou je ešte raz vidieť svoju milenku. Mal na sebe rovnošaf poručíka, zmáčaný vlastnou krvou. Bol to smelý šuhaj; vždy šiel po predu; hrdinsky bojoval za slobodu, kým ho smrtonosné železo nepriateľa nezasiahlo. Mladík ostal pozadu; s radosťou pozeral, ako pred naším plukom utekaly šiky nepriateľské. Dlhú sa kochal, až konečne dostal závrat a padnul. Keď sa prebral, našiel sa na nosidlách, obklúčený svojimi známymi. Títo vyplnili jeho poslednú prosbu. Zniesli ho k milenke.

Maria stála na kraji parku a čakala s napnutosťou pochod. Akoby bola tušila dačo. Myšlienky jej hneď zaletely k milému, a čím väčšími sa blížili s raneným, tým istejšia si bola toho, že je to on...

Keď boli už celkom blízko, Maria vybehla na hradsť naproti. Tí, čo ho niesli, položili ho. Srdce jej sovre nevyslovny ból, keď vidí svojho na smrť bladáho milého. Chytí sa za hlavu a perny jej nepovedome, kričovite šopcu: „Tedy preda sa takto sa mi navrátil.“

Šuhaj ťažko otvoril oči a hovorí:

— Prišiel som, aby som ťa ešte raz vidieť môhol. Nech ťa Boh požehná! — A potom vždy slabším hlasom hovoril. Miluj ma aj ďalej... kým... sa zase sídeme... vo večnosti... kde ju čaká... koho ľúbil.

Maria klesne na zem a hľadí do chladnej tváre, pozerá tie krásne ťahy, to hrdé čelo, tie bladá, osinalé perny... a potom ich celuje, celuje vrelo a bez prestania.

Šuhaja pochovali.

Roky bežaly. Jedinou majiteľkou parku a kaštieľa je teraz úctyhodná, staršia pani. Vlas jej je šedinami pretkaný, ako povyhaslé, chod neistý, ale čelo jej má ešte vždy ten šlachetný a čistý výraz, ktorý budí v každom človeku úctu.

V tichý predvečer, keď sa slnko k odpočinku kloní a zavznie hlahol zvonu na klakanie, zjaví sa pri hrobke v parku stará pani, složí ruky k modlitbe a modlí sa. Na jej tvári vidieť v túto chvíľu odlesk uspokojenia.

Modlí sa tu dlho za dušu jedného mladíka, za smelého bohatera, ktorý zomrel v húli nepriateľských guliek a ktorý ju ľúbil a aj teraz miluje v nadzemskej vlasti.

Sbierka milodarov

na cieľ slávnostnej poklony koncom XIX. a počiatkom XX. storočia vydržiať sa majúcej.

(Pokračovanie).

Vykázaná summa 954 kor. 70 hal.; Blažek Elis, (Rohó) 3 kor. 40 hal.; M. Kiš (Bp.) 30 hal.; J. Hlúsek (Prešporek) 2 kor.; A. Mayera 4 kor. (Kacwin); A. Žabkovsky (Nitra) 6 kor. do hromady: 970 kor. 40 hal.

V Budapešti, 12. júna r. 1898.

Dr. Jozef N. Janda.

OHÝRNÍK

Tých všetkých ct. predplatiteľov, ktorých predplatok už vypršal, úctive prosíme svoj predplatok obnoviť; tých ale, ktorí predplatili, preto ale „Kresťan“-a nedostávajú, prosíme peniaze reklamovať na pošte, alebo poukážku s tých peňazí nám poslať, aby dľa miery spravodlivosti pokročiť mohli.

Vydavateľstvo.

Aké cigary fajčí kráľ? Jeho Veličenstvo náš kráľ Franc Jozef I predtým fajčil viržiny; na radu lekárov ale prestal ich kúriť a teraz kúri len „Regalia favorita“ a „Opera especial“.

Zbožnosť španielskej kráľovnej. V Španielsku každý deň sa konajú bohoslužby za víťazstvo. V Madride vo veľchráme vidieť na tých bohoslužbách každý deň modliť sa kráľovnu i so synom dieťaťom. Ona je tou najpobožnejšou medzi všetkými.

Birmovka v Jozefove. V budapeštianskom Jozefove 6. júna birmované bolo 3000 duší. Dvaja biskupovia birmovali: a síce Jozef Boltizár a vacovský svätiači biskup Jung.

Valné shromáždenie vo spolku sv. Vojtecha toho roku bude 25. augusta.

Návrat bývalého ministra a spisovateľa. V Anglicku Ján Morley, bývalý minister a spisovateľ opustil anglikánsky blud a navrátil sa do lona cirkve katolíckej. Dievča jeho je v kat. viere vychované.

Jaké bude leto? Dľa Hellmanna, berlinského meteorologa leto bude teplé. Všetkým uvidíme.

Zbláznel. L'udevít Millner, kaplán v Šoprone zbláznel, následkom čoho do Judapešti ho zniesli pod lekársku opateru.

Milost Ducha sv. Žid Ferdinand Karpathi v Murasombate nechá sa v tieto dni pokrstiť. V Győr-Szigete nedávno bol pokrstený žid Henrik Jakub Wittmann. V svätodušnú nedeľu Terka Kitleš opustila protestantskú cirkev a navrátila sa do lona cirkve katolíckej.

Školdozorca zbláznel. Dr. Albert Fütty, šarišský školdozorca pod tuteurstvo sa dostal, ponevác na rozume je pomätený.

Veľké dedictvo v Amerike. V New-Yorku jakýsi Manovil zomrel a nechal po sebe 10 millionov dollárov obnašajúce imanie. Vrchnosť v Bpešti a vo Viedni hľadala dedičov. Sedem osôb vzalo si jedného viedeňského pravotára. Nedávno dostal pravotár od newyorskej vrchnosti zprávu, dľa ktorej všetky dokumenty v poriadku sú, a tak tých sedem príbuzných nezadlho dostane tú túžebne očakávanú summu.

Sv. Anton čo statkár v Uhorsku. V Miškoleci istá zámožná vdova krásny kus poľa sľúbila sv. Antonovi, jestli jej vyoroduje u Boha uzdravenie jediného syna. Sv. Anton tento mocný patrón vyhovel jej žiadosti, teraz zas ona vyhovela svojmu sľubu, a tú roľu v skutku nechala na zakladinu chleba sv. Antona prepísať.

Návrat. V budapeštianskom Jozefove 5. júna, čili vo sviatok najsv. Trojice do lona cirkve katolíckej prijal dr. Jozef Janda protestantku Zuzannu Moravček.

Kat. misiónári. Teraz účinkuje v pohanských krajinách asi 15 tisíc kňazov, 5 tisíc bratrov a 50 tisíc mníšek.

Pre siroty Barossové. Zanedlho odokryje sa pomník bývalého uhorského ministra obchodu Gabriela Barossa; po zaočkrytí útrat s pomníkom spojených zostane okolo 25 tisíc zl., ktoré do daru dostanú Barossové siroty.

Nový časopis. V svätodušný sviatok vyšlo prvé číslo časopisu „Végvidék“ rečeného v Pančove, na čele redakcie dvaja fiškáli stoja.

Aj ženy majú klub, lenže nie u nás, lež v Berlíne. Nádherne je zariadený. Ešte aj na fajčenie majú osobitnú sieň.

Pozor! Občanov z Ružomberka a z jeho vidieku ktorí soľ v ružomerskom solnom sklade v miernej cene — 10 kg. za 97 krajciarov kupujú — upomínáme, aby si tú soľ v sklepe spolkovom v Ružomberku odvážiť dali, a jestli im nečo na váhe chybovať bude, nám to hneď oznámili.

Hrozné mordárstvo. V Londýne stolár Hall sekerou zavraždil manželku, potom ale deväť detí; potom ale kuchynským nožom podrezal jej hrdlo. Vracia, že ten stolár nebol pri dobrom rozume, keď to učinil.

Veľký hlad zúri v Livove. Istý časopis vyzýva obyvateľstvo mesta, aby boháči skladali sa na ulavenie biedy. Nielen peniaze, lež aj hoc-aké potravné články vďačne sa prijímajú.

Nápad židovky. V Budíne istý kalvín lekár zalúbil sa do židovky slečnej; spolu ale prosil ju, aby na jeho vieru prestúpila. Tá mu ale odvetila: No keď už prestúpiť mám, vtedy len na katolícku vieru prestúpim, čo aj vy učiňte, tak potom jednej viery budeme. Návrh slečny prijatý bol; a stali sa oba katolíkami.

Vápno a zemiaky. Do zeme maštalným hnojom vyhnojenej sadené úrodnejšie a zdravšie sú, pospeme-li ich pri prvom okopávaní vápnom.

Železničná dráha na zemi obsahuje 715 tisíc kilometrov. A síce, v Amerike 374·7 kilometrov; v Assi 45·8 kilometrov; v Rakúsko-Uhorsku 32 tisíc kilometrov. Parných nástrojov je 131 tisíc.

Náboženská štatistika. Katolícka cirkev má asi 1200 biskupov, 350 tisíc kňazov a 260 mill. veriacich. V Europe je 170 mill. katolíkov, v Amerike 80 mill., v Asii je 10 mill., v Afrike 3 mill., v Austrálii 1 mill. katolíkov. — Protestantov je na celom svete 150 mill., lenže rozkolení sú na 150 sektí. — Staro-

vercov je 100 mill. — Krestanov je tedy do hromady asi 520 mill. čili tretina obyvateľstva zeme, na ktorej je 1500 mill. duší. — Židov je 8 mill., najviac je ich v Rusku a v Rakúsko-Uhorsku. — Mohamedánov je 170 mill; pohanov ale 800 millionov.

Obef opilstva. Jakýsi Hivrenek, 30 ročný chalan Slovák tak sa nastrebal vodky diablovej, že do tuhého spánku pohrúženému pukla sa jedna z hlavných žíl; skoro celkom bol už z krve stečený, keď jeho tiež v Judapešti bývajúcí priatelia zbadali galibu.

Čudné teľa. V Neufistu uliahlo sa teľa, ktoré šesť nôh malo. Teľa žije ďalej.

Biskup a noviny. V Tirolsku biskup Valossi zakázal veriacim držať, čítať a iným dať čítať časopis „Borzener Zeitung;“ a to ostro na svedomie kladie veriacim. Veru všade by dobre bolo vytvorit liberálne časopisy, ktoré len kazia mravy, podkopávajú vieru, hanu kydajú na kňazov, kynozia cirkev Kristovu, pripravujú chodníky diablovej.

50 shromaždení vydržovali 6. júna socialisti v Budapešti; ešte aj z vidieku ich bolo veľa prítomné. Veru hýbať sa musí, kto sa chce prospechu dožiť. Ako-že to povedal Kristus Pán? Či nie tak, že synovia tohoto sveta múdrejší sú (obratnejší), nežli synovia pravdy.

Koš ľudských hláv. Hrozné prelievanie krvi nám sdělili zo Španielska. Dľa tejto zprávy v malagajskom prístave tureckí vojaci usmrtili morských zbojníkov. Od zbojníkov lapnutý kalif Coboya privolil k tomu, že im dá 20 tisíc dollárov. Nato zbojníci hostili a zabávali sa. Naraz ale ozve sa trúba, askarici napadnú zbojníkov, veľa z nich usmrtili; 25-tim ale hlavy sňali, ktoré do koša pokládli, aby ich sultánovi mohli ukízať.

Krímenie holubov na pečienku vo zvyku je vo Francúzsku, a síce vo vode močenou drobnou kukuricou; lenže môže sa im dávať aj ľadník alebo pohánka. Za 5—6 dní celkom sa vykrmí holub. Trocha čerstve porazeného a roztlčeného ihličia z borovice zamiešané do cesta výtečné aroma dodáva mäsu.

20 tisíc kor. pre slepých. Rakúsko-uhorská banka 20-tisíc korún dala ústavu slepých v Budapešti, o čom uvedomila správcu tohože krajinského ústavu.

Smelí vyžinčari. V Heveši 5 o vyžinčarov nedávno vyslovilo sa, že oni nebudú robiť dľa starej smluvy, lež novú smluvu žiadajú. Títo sedliaci tak sa vyhrážali, že slúžny päťdesiat vojakov ta poslal, potom ale každého odsúdil na väzenie 20 dňove. Preto ale nepopustili, krčovite žiadajú ešte i dnes novú smluvu.

Liečenie hluchoty. Dr. Viktor Urbakschitsch vynašiel spôsob, ktorým vylieči nielen hluchých, ale i hluchonemých. K tomu neupotrebuje ani lieku, ani operácie, ale jedine pomocou cviku vylieči neduh. Minister osvetly vyslal direktora vacovského ústavu pre hluchonemých do Viedne k dr. Urbakschitschovi, ktorý je tam profesorom na universite. Zpráva budí ohromnú sensáciu, ale prijímajú ju s veľkou nedôverou, keďže uzrela svetlo v predsezóne morských hadov.

42 ročný žiak stal sa samovrahom vo Viedni, lekárom chcel sa stať, lenže nemal peňazi k študovaniu, konečne od zúfalstva zbavil sa života.

Huby čo jiedlo. O hubách myslia si mnohí, že sú ony slabým, nezáživným jedlom. Čo ale nenie pravda, lebo ku prv. huba viac stojí, nežli strova. Lenže kto huby varí, musí ich dať do chladnej vody a tak s vodou ich začať variť. Zvlášte chudoba v čas drahoty nech hľadá, aby sa jej z tohoto jedla čím viacej ujšlo.

Samovražda detí. V Debrecíne 16 ročný chalan Martin Orstein obesil sa, pretože zklamal sa v láske; . . . V Szatmáre zas L. Horváth 13 ročný žiak tiež sa obesil, nesdeliac príčinu svojho zločinu nikomu. Rodičia len vychovávajú deti bez bázne a bez kázne, bez Boha a bez viery, vtedy pekných kúskov sa dožijete na deľoch.

Drž mieru v hneve, pretože v protivnom páde nevieš, čo všeličo ohavného popáchaš. V bpeštianskom Alžbetove Juraj Komiorč a Jozef Boťondy nádenníci povadia sa, i do bitky sa dajú, konečne Komiorovič tak udrel na hlavu protivníka, že tento bez seba na zem klesol.

Fabriku Michala Treskoňa na hospodárske stroje, odporúčame do pozornosti našich ct. čitateľov, jeho oznam je tak v minulom ako v budúcom čísle našich noviniek k čítaniu. Objednávky sa majú adresovať: *Michal Treskoň, Nagy-Bittse (V.-Bytča) Trencsén megye.*

Kresťanský socializmus.

Napísal: Štefan Rakovsky.

Liberalizmus hlása rovnoprávnosť, slobodu a braterstvo. Na prápor židovského socializmu sa to vypísalo. Maďarorské volby dostatočne dokázaly, jako to zachovávajú páni liberáli?

Kresťanský socializmus čo heslá svojho boja vieru, nádej a lásku si vypísal na prápor.

Viera. Veriť treba v kresťanskom učení, dla ktorého nenie predstavenstva, ktoré by od Boha nebolo; preto a'e všetci sme rovnakí v tom ohľade, že sme na podobz ň Boha stvorení, že jednakou prísnosťou nás všetkých bude jednúc súdiť Hospodin nebeský.

Nás všetkých stvoril Hospodin, bohatých a chudobných, aby sme mu slúžili, a tak do neba prišli.

Židovsko-liberálny socializmus zbavil tejto potehypnej viery ľud, ktorý chudobným stal sa. Vzdelané krajiny zavčas to zbadaly a od tohoto socializmu sa odvrátili.

Nádej. Kresťanský človek má v Boha dúfať, presvedčený má byť o tom, že čo by mu jakokoľvek z'e bolo tu na zemi, tým hojnejšia odplata sa mu ujde na nebi. Chudobnejší, poľutovania hodnejší neni sme,

nežli bol Kristus Pán na zemi, a predsa by sme sadli na lep buričom svedomia a statočnosti zbaveným a nechceli by sme trpezlivo znášať ten malý kríž, ktorý nám Pán Boh naložil a ktorý tak lahko unesieme, jestli Boha o trpezlivosť prosíme?

Dúfať musíme, že nakazená časť ľudu slovenského, tohoto bohobojného ľudu navráti sa k Bohu s cesty, na ktorú ju diabol do ľudskej podoby oblečený zvedol. Keď sa mu podarí toto previesť, s tým sa už potiahol liberalizmu na smrť zvoniec.

Kresťanský človek vedieť má, že chudoba nenie hanba, lebo ináč by Kráľ neba i zeme nebol biedu trpel behom celého zemského života svojho. Ináč by On nebol povedal, že milší je Bohu halier chudobného, nežli dollary boháča.

Láska. Príkaz lásky na srdco nám kladie, aby sme nečinili druhým to, čo nechceme, aby sa nám stalo. Tak znejie zákon a príkaz božskej spravodlivosti. Bez zadržania toho prikazu u nás sú len prázdne slová Pána Ježiša: Milovať budeš blížneho svojho, jako seba samého.

Boháč tedy nesmie pohrdáť chudobou, nesmie nekonečne túžiť po zemských pokladoch; lež i chudobe a robotníkovi má dopriať, čo robotníkovi patrí. Dla sv. Písma hoden je robotník svojej mzdy. Majitelia dielen i robotníka majú za človeka považovať, slušnú mzdu mu majú platiť, aby on i s rodinou poriadne vyžiť mohol z výrobku. Lenže takéto sfachetné smýšľanie vystane len od kresťansky smýšľajúceho boháča. Ku pr. gr. Štefo Tisza vlni spomienku činil o robotníkoch čo o robotníckej látke.

Keď boháč i v chudobnom človekovi vidí podobieň Božiu dušou ozdobenou, vtedy dobre bude zachádzať s chudobou. Lenže či je to možné od iných očakávať, ako od tých, ktorí na stanovisku kresťanskom sa nachádzajú. Liberál nedbá o to, že ujatá mzda zaslúžerá do neba kričí o pomstu.

Tedy veľký rozdiel je medzi židovským a kresťanským socializmom. Pôvod kresťanského socializmu je sväté Písmo; pôvod židovského socializmu je liberalizmus. Židovský socializmus je pankhartom liberalizmu, ktorý sa už teraz hanbí za svoje nezdarné detsko zákony rušiace, poriadok podkopávajúce. Lenže darmo sa hanbí; liberalizmas nemá viery, a aj židovský socializmus nevládne vierou. Rovnakí sú.

On poľutovania hodné duše, ktoré dúfate nie v Bohu, lež v svedomitosti zbavených buričoch!?

Či ste už zabudli slová Krista Pána, že nemá bezbožník pokoja, nenie on blažený, nenie on spokojný? A vy by ste sa predsa odvrátili od kresťanstva k bezbožníctvu?

Budú-li nás kresťanské nauky vodíť v živote, nebojte sa nepokoja: ani na zemi, ani o smrti.

Povolanie.

Jozef Farkas, krajinský vyslanec zalaegerského okresu v

Zala Egersegu

12. júna pred poludním o 11. hodine na jarmočnom námestí; v

Baku

ale v tenže deň po poludni o 4 hodinách pred veľkým hostincom bude

skladať počet

s nasledovným poriadkom:

1. *Zahájenie predsedy.* Drží: Ján Molnár.
2. *Učinkovanie ľudovej strany v snemovni vyslancov.* Drží: Jozef Farkas.
3. *Ľudová strana a hospodárstvo.* Drží: Štefan Rakovszky.
4. *Či máme byť ľudákmi?* Drží: K. Kálmán.
5. *Záverčná reč predsedy*

V D-Bagode, 6. júna 1898.

Jozef Farkas, kraj. vyslanec.

DOPISY.

BUDAPEŠŤ, 8. júna 1898.

Vážení Pane!

V istom maďarskom denníku čítal som, ako nesvedomite vás napadol akýsi Csippék. Či je to asnáď t n ktorý bol správcom sústredného skladu kresťanských potravných spolkov a spolu i redaktorom Kresťana?*) Nebojte sa pán Redaktor, lež i ďalej bojujte tak, ako doposiaľ za blaho cirkve, vlasti a ľudu. Kto by o vás povedal, že ste zlý vlastenec, ten lebo nevie čo je to, vlastencom byť; alebo vás z ostne pomlúvať chce. Lenže hrach darmo hádže človek ra stenu. Tak aj hanu darmo by chcel kto kydať na vás. Už väčší a mocnejší nepriatelia chce i váš škodiť, a nepodarilo sa im to.

Počul som, že tento Csippék, ktorého tuším nielen zrak, lež aj rozsúdok je veľmi krátky. Ba i vernosť k zásadam jeho čuino vyzera. Ktosi mi povedal, že predtým redigoval čisto katolícke časopisy v maďarskej reči, neskôr Kresťana v slovenskej reči; ba i horný vidiek pochodil, aby čím viac potravných spolkov založil; a dnes už proti novinkárom cirkve zastávajúci obracia pero? Ten krátkoz aký pán nech si zapamätá, že Boh nenie náhlivý, ale tým viac pa-

*) Veru ten je to.

Red.

mätivý; nech si zapamätá že nenie dobre s Bohom za prst fahať sa; nech si zapamätá, že bojovníkov Božích milost Božia chráni a posiľuje.

Vy ale, drahý pane, neľakajte sa liberálnych Csippékov. ba i ďalej bojujte za cirkev, za vlasť a za ľud, ako doposiaľ.
Jozefovčan.

Z ORAVY.

Vážení pán Redaktor!

Prosím týchto pár riadkov uverejniť.

Pred pár mesiacmi pýtal som sa Oravčanov, kam cestujú, povedali, do Pešti na robotu.

Nuž ale nemáte teraz tuhá zarábkov, však teraz s'ajú železnice, v Orave potrebujú chlapov, k tej železnici nahnať sa cudzincov; a my Oravčania musíme ísť putovať ďalej. Putujú tisíce ľudu nášho každoročne do sveta; cestujú až do Ameriky za more a tam svet zarába, každodenne robí v ka nenounelných baniach. Všetko mladí ľudia odhádzajú a starcov nemá kto opatrovať; u nás v Orave jest dosť kupeckých ľudí, čo sa menujú platenníci kupci z oravskej, turčianskej st. cestovatelia putujú na ďaleké strany až skoro po celej Uhorskej krajine chodia, po jarmokoch a po trhoch plátno predávajú a tak vyhľadávajú sa každodenný chlieb, ale nielen pre seba ale aj i pre svoju manželku a dieťky krvopotne cestuje aj nocami po mrcha časoch, po zime.

Nachádza sa tu teraz ale veľmi mnoho takých, čo jim grunty a domy intabulujú tito páni, ktorí požadujú za tovar platíť a chudobný kupec nemá čím. Tak že sa stáva, že kupci platenníci pozostávajú roľníkami a pohybujú sa do práce, učia sa orať a kosíť a po vode drevo šikovať atď, u nás v Orave jest veru chudobný svet, ale jest aj hodne p. hl. kupcov, čo kreditujú nášim odredavateľom, tí sú veľmi zámožni.

Hľadne aj my takto, aby sme mohli z prvej ruky brať, aby sme mohli aj my chudobní napredovať. Milí kresťana držme ruku braterskú, čo rá n potrebné, kupujme len u kresťanov všetky potrebné veci, lebo na základe kresťanstva má jedine svoju budúcnosť; aby sme sa celým srdcom milovali. *Štefan Záčik.*

ODKAZY REDAKCIE.

Rukopisy nedávame nazpät a listy bez podpisu mena neberieme do povahy.

Vrele prosíme ctených spolupracovateľov a dopisovateľov „Kresťana“, aby ráčili dopisy v nedeľu, alebo pondelok poslať, ináč nemôžeme ich uverejniť v najbližšom čísle.

Kulifaj Habakuk. Vaše riadky toľko stály, jako boľavý zub. — *Malženice.* Srdečný pozdrav! Keby ste tak dobrý boli, z toho môjho už celkom vytlačeného diela 10 výtiskov mi poslať nechať; peniaze hneď bych Vám poslal, čo vopred nemohlo sa stať, lebo nepoznám jeho cenu. — *Třebaticean.* Keby ste k nám blíž boli, ľahko by sa dalo tomu odpomôcť. Obráťte sa na pána opleckára. — *Trnava.* Ďakujeme za vaše milé riadky; nedarmo sa hovorí, že kde fúzy tam rozum. — *A. Hl. Sliach.* Nezadlho v liste, jakonáhle koniec vezme veľká zaujatost. L'ahko je hvýzdať si tomu, kto doma môže letovať. — *Srdečné vdaky* prijmite od nás všetci, ktorí ste pozdravili vlk. pána Lepšényiho z tej príležitosti, že on čo bojovník za ľud urpel bitku. Vďaka buď zvlášte Zvolenu. — *Chamrdák.* Medzi „Opravdovým Kresťanom“ a „Kresťanom“ je taký rozdiel, ako medzi „dobrým vtákom“ a „vtákom.“ — Luterán na *Myjave.* Nič si z toho nerobť, že vám špiky hrešil ten zednár; taký hlas i tak nejde do neba.

Do pozornosti objednatel'ov kosy odporúčame oznam *Jozef Sohrových kosí*, v našom časopise uverejnený, a prosíme ct. čitateľov, aby svoje objednanie čím skorej nám sdělili na objednatel'skom hárku k 15-mu číslu pripojenom.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to, keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korrešpondentnej karte nepýta druhé, lebo to je uno-vánie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví poš-tára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný učiniť každý poštový úradník *úplne za darmo.* Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udať u poštovej direkcii. Veď to potom vykoná. Úradná reklamácia má ten osov, že poštári väčší pozor dávajú na novinky a nerezhadzujú ľah tak ľahkomyslné.

Knižná polica.

Hora Levočská. Napísal *Ján Straka.* V Košiciach. Cena 15 kr. Vrele odporúčame.

Mesačník „Naša Nádej“ rečený vrele odporúčame ct. čitateľom. Obyčajne na 24 stranách on vychádza každý mesiac. Tieto sošity majú za cieľ rozširovať poklonu k prev. Sviatosti Oltárnej. Cena na celý rok 80 kr. Zvlášte duchovným a ruženským spolkom ich odporúčame do priazne.

Časopis museálnej slovenskej spoločnosti. Rediguje *A. Sokolík.* Dvojmesačník. Cena 1 zl. Vrele odporúčame.

Brezňové kvety (Milostné pražské Jezulátko) vydal kamelitský kláštor (Bpešť, VI. Huba u. 12). Cena utešeno v plátne viazaného a vyše 100 strán obsahujúceho výtisku 30 kr. Vrele odporúčame.

„**Veľká Novina**“, čili la saletteské pro- roctvo, ktoré vzťahuje sa na koniec sveta, a ktoré Panna Maria dvom pastierskym deťom sdělila. Cena 25 kr. — **Veľká pliaga sveta.** 120 strán obsahujúce dielo toto vysvetľuje veľkú novinu. Opisuje boj Ancikrista s Eliašom a Henochom, opisuje i to, v jakom tele budeme vzkriesení, kde budeme bývať, čo budeme jiesť atď. Cena 70 kr. — Tieto diela razom objednané stoja 75 kr. Vrele ich od- porúčame.

Príprava ku sv. spovedi a prvému prijímaniu. Poslovenčil dr. Jozef J a n d a. Cena viaz. 15 kr.; broš. 10 kr. Vrele odporú- čame toto výborné dielo, ktoré *Lujza Cery* v Budapešti vydala.

Prosté a figliarske nápady.

Služka: Pán profesor, pán professor, ejhľa jaké utešené diela sa vám narodilo.

Professor: Hn! Hm! Aká to čudná vec; aké je ono mladé a už je plchavé.

Sudca: Jaké zamestnanie máte?

Cigán: Jako môj otiec.

Sudha: A váš otiec?

Cigán: Ako môj dedo!

Sudca: A váš dedo?

Cigán: Ako ja!

Sudca: A vy?

Cigán: Nočným robotníkom!

Sudca: A kde pracujete v noci?

Cigán: Vo tme!

Sudca: A čo robíte po tme?

Cigán: Kradnem.

Budapeštianske obchodné zprávy.

1. **Zhozie.** Pšenica (žito) banátske 00—00. — Od Tisy 12.65—12.45. — Od Pešti 12.60—13.40. — Zadunajské 12.65—13.45.

Raž 8.60—8.70.

Jačmeň na krmenie 0.00—0.00. — Do pá- lenice 0.00—0.00. — Na pivo 0—0.00.

Oves 7.20—7.60.

Kukurica 5.40—5.50.

2. Múka.

0	1	2	3	4	5	6	7
23.00	22.40	21.50	20.80	19.90	18.70	17.40	15.60

7½	8
14.00	7.90

O truby fajnové 4.90, grobovité 4.80.

3. **Strovy.** Veľká biela fizula 7.50. — Malá 8.50. Hrach 11.00. — Pšeno 4.75—5.25. Konopné semä 10.50—11.00.

4. **Semä na sejbu.** Červená jatelina 32—40 zl. Staré semä 00—00 zl. — Lucerna 35—24 zl. — Baltacim 00.—00.00. — Muhar 6—6.25 zl. Ladník 5.75—6.

5. **Hyd a vajca.** Kura 60 kr. — Sliepka 70 kr. — Kapún 1 zl. — Morka 2.80. — Krmená hus 3.60. — Kačka 1 zl. — Krmená kačka 1.50. — Vajca 6—7 kusov 20 kr., 32—34 kusy 1 zl.

6. **Svine.** Prasce 1 pár 120—180 kilov 54—58 kr. Staré, 1 pár 320—380 kilov 55—59 kr.

7. **Telce.** Živé 28—30 kr. kilo. Sekané mäso 00—00 kr. kilogram.

8. **Masť a slanina.** Sviňská v sudoch 65—69 zl. — Bielotabuľová 60—64 zl. (v troch kusoch). — Udená slanina 66—69 zl.

9. **Remeň funtový** od 14—18 kl. tery 142—144.

10. **Kraviny** vrázkované 5—6 kilové 170—175.

11. **Tefaciny** barnavé 10—13 kl. 390—420.

12. **Potrava.** Seno. Lúčne seno 1.70—2.40 kr. — Slama. Na postielanie 1.30 kr. — Žup 1.70 kr.

Zodpovedný redaktor: Mikuláš Lepšényi.

OZNAMY

PRE NAŠE NOVINY VÝLUČNE LEN VYDAVATEĽSTVO „KREŠTANA“ PRIJÍMA.

P. T.

My níže podpísaní stavební podujimatelia ako odborní znalci odporúčame sa celému št. obecnstvu slovenskému vo všetkých stavbách, tak ako aj vezby, s pokrovom, mosty, gazdovské stavby, kostoly a všetko čo do tohto odboru patrí za ľavú cenu z dobrého materiálu vyhotoviť.

S poníženou úctou

Ján a Andrej Janček,

podujimatelia a stavitelia v Liptovskom Ružomberku.

Papier makulatúrový

je k dostaniu u nás; metrický cent stojí 6 zl. 50 kr.

TLAČIAREN

SVÄTÉHO GERHARDA

V BUDAPEŠTI, VIII. OKRES, PRÁTER-U. Č. 44.

úplne novovystrojená, katolícka tlačiareň hojne opatrená, najvkúsnejšími francúzskymi písmenami, ktorá jakúkoľvek prácu, čo sa tlače týka, od najjednoduchšej až do najkrásnejšej prijíma, a zato aj ručí.

Zvláštne vyzýva pozornosť preveleb. knazstva a obecných predstavenstiev na

úradné výtisky,

ktoré rýchlo, vkusne a čo najlacnejšie rozposiela.

Čo je Kathreiner-ova

Sladová káva Kneippova?

Odporúčania najhodnejší, jedine zdravý, pritom najchutnejší a najlacnejší kávový nápoj. Ona je čistý prirodzený výrobok v celých zrnkách a čistá od dokázaných, zdraviu škodlivých súčastí zrnovej kávy. *Kathreiner-ová* sladová káva *Kneippova* má jediná ten obľúbený zápach zrnovej kávy, ktorý obdrží skrze najvyššími odborníkmi vyprobovaný a všade uznaný *Kathreiner-ovský* spôsob dorábania. Jej hodnota je trojnásobná pre zdravie, chuť a sporivosť. Opravdová „*Kathreiner*“ by nemala viac chýbať na žiadnom rodinnom stole.

K čomu slúži Kathreiner-ova

Sladová káva Kneippova?

V statisícach rodín, ako aj v najviac verejných ústavoch ako dodatok k zrnovej káve, ktorú ona v jej chuti pôžitnejšou a príjemnejšou učiní. Veľký počet vynikajúcich lekárov predpisuje *Kathreiner-ovú* Sladovú kávu *Kneippovú* ako jedinú odporúčaniahodnú náhradu za zrnovú kávu, menovite pre deti, pre choré a slabé osoby. Podporujú chuť k jedlu, ľahko ztraviteľná *Kathreiner-ova Kneippova* Sladová káva aj skrz jej dobrú, príjemnú chuť po krátkom privyknutí všade sa pijať vždy s väčšou obľubou.

Nech sa *Kathreiner-ová* Sladová káva upotrebí niekoľko ráz ako dodatok, alebo čistá, viac sa od nej neodstúpi!

Všade sa môže dostať.

Výstraha od naničhodných napodobení!

Prosíme pozor dať.

V Maďarorságu veľmi je rozšírené v obchode zavratinctvo a ziskuchtivosť. Od tej doby čo som s kosou „sv. Antona,“ ktorej chýr rozšíril sa po celej krajine, zavratinikom trochu na prsty klopol, všemožnými figľami napodobňujú ju a prevádzajú ľudí, že ich ľahký tovar je kosa „sv. Antona,“ proti tomu osvedčujem sa, že v Maďarorságu nedržím ani jednatela ani podomníka. Opravdivá kosa „sv. Antona“ len u mňa môže sa dostať.

Ctené vidiecke obecnstvo nemôže sa zaobísť bez jedného nástroja, bez kosy. Dobrá kosa je poklad; zlá kosa je taká ostuda, ktorá ani toho není hodná, aby sme ju do ruky chytili. — Každý to dobre vie, a predsa mnohí slepo veria zriedkavými líškavými výrazmi vychválenými kosáma týmto dopieravým odpredavačom. Toto je tá jediná kosa, ktorá doposiaľ nad všetko očakávanie úplne vyhovela žiadost kupovačov.

Kosa „Sv. Antona“

právne zaslúži byť menovaná kosou ľudu, ako ju na mnohých miestach menujú.

Tofkých a takých uznání pôvod je ten, že je ona trváca, ani pritvrdá, ani primáká není a podivuhodne ľahká.

Kosa je tenká, ale hrdlo má mocné, šikuje sa ona do ruky obyčajného kosca; nemusí sa kováčovi poslať, aby jej zohol hrdlo, pretože následkom tohoto obyčajne zmrakne zadná časť kosy.

Vela gazdov následkom chybného kuvania aj tú najlepšiu kosu pokazia. Pri kose „sv. Antona“ nemôže sa to stať, pretože ona už vo vykuvanom a vyprobovanom stave dostane sa do ruky kosca.

Po jednom kuvaní aj behom viac dní dobre kosí kosa „sv. Antona“ a po jednom brúsení aj na 150 krokov sa dá s ňou dobre kosiť aj tá najtvrdšia brehová tráva.

Za každý kus dobre stojím; nezodpovedajúci premením.

Ceny kosí „Svätého Antona“.

Zdĺžka cmtrov:	70	75	80	85	90	95	100
Cena kusa	zl. 1.—	1.05	1.10	1.15	1.20	1.25	1.30 kr.

Amerganský kosový kameň je veľmi zodpovedajúci tomu cieľu. Cena 25 kr., 10 kusov 2 zl. Strieborná-ocelová babka s kladivkom v skovadle 85 krajciarov. — Ocelové kosáky „sv. Antona“ po kuse 35 kr., 10 kusov 3 zl. — Pri objednaní 5 kosí, franko, pri objednaní 10 kusov jedenásť sa pričíni. **Jozef Sohr v Somogy-Szille.**

Kosa len vtedy je opravdivá, jestli na stupni je môj obranný znak, na tabuli ale toto sa dá čítať: **Ocelová kosa sv. Antona Sohra.**

Obrázkový cennoslov zdarma.

Krajinský
sústredný sklad kresťanských potravných spolkov.

Budapešť, IX., Ferencz-körút 16.

Telefon 61—59.

Svätého — Gerharda

Telefon 61—59.

TLAČIAREN a VYDAVATEĽSTVO KNÍH

BUDAPEŠŤ, VIII. OKRES, PRÁTER-ULICA 44.

odporúča sa na vystavovanie tlačových dielov a síce: týždenníkov, knáh, cenoslovov obežníkov, povolání kariet oddania sa, tanečných poriadkov, náročných oznamov v utešenej podobe a lacnej cene.

Vidiecke objednávania hneď sa prevedú.